

Colydium elongatum nieuw voor de Nederlandse fauna (Coleoptera: Colydiidae)

OSCAR VORST

VORST, O., 1994. *COLYDIUM ELONGATUM* NEW TO THE FAUNA OF THE NETHERLANDS (COLEOPTERA: COLYDIIDAE): – *ENT. BER., AMST.*, 54 (2): 23-25.

Abstract: *Colydium elongatum* is recorded for the first time from The Netherlands; a single specimen was collected under the bark of a dead oak tree. Its distribution and biology are discussed.

Poorstraat 55, 3572 HD Utrecht.

Op 2 juni 1991 werd een groot aantal kevers verzameld onder de schors van een dode eik in het Bovenste Bosch te Epen. Hieronder bevond zich één exemplaar van een mij onbekende soort, dat direct opviel door zijn langwerpige vorm en de aanwezigheid van duidelijke lijsten op de dekvleugels. Het bleek te gaan om een exemplaar van *Colydium elongatum* (Fabricius), een soort die nog niet eerder binnen onze landsgrenzen werd aangetroffen (Brakman, 1966; Huijbregts & Krikken, 1985, 1988).

De soorten van het genus *Colydium* hebben een zeer karakteristieke habitus (fig. 1). Ze zijn opvallend langwerpig van vorm: *C. elongatum* is ongeveer vijfmaal zo lang als breed. De dekvleugels zijn elk van drie duidelijke lijsten voorzien. Het halsschild is bijna tweemaal zo lang als breed en bezit een diepe mediane lengtegroef. De drie laatste sprietleden zijn verbreed en vormen een duidelijk afgezette knots.

In Europa komen twee sterk op elkaar gelijkende *Colydium*-soorten voor: *C. elongatum* en *C. filiforme* Fabricius. Beide zijn bruinzwart tot zwart, met roodbruine poten en voelsprietten, en meten 5 tot 7 mm; *Colydium filiforme* heeft echter een rode dekvleugelbasis. Aangezien dit bij *C. elongatum* soms ook het geval is, vormt dit geen betrouwbaar determinatiekenmerk. De breedte van de sprietknots vormt het beste kenmerk. Bij *C. elongatum* is deze meer dan dubbel zo breed als de middelste sprietleden, bij *C. filiforme* is deze slechts dubbel zo breed (Reitter, 1922; Vogt, 1967).

De soorten van het geslacht *Colydium* zijn te vinden onder schors en in vermolmd hout, waar zij op verscheidene houtbewonende insecten jacht maken. Hun slanke lichaamsvorm komt in de nauwe boorgangen van deze dieren waarschijnlijk goed van pas. Reeds Erichson (1848) beschrijft hoe *C. filiforme* de gangen van zijn prooi in en uit kruipt. Hoewel *C. elongatum* bekend is van een groot aantal loof- en naaldbomen, schijnt zij in Midden-Europa een voorkeur aan de dag te leggen voor beuken en eiken (Koch, 1989; Horion, 1961). Vertegenwoordigers van verscheidene keverfamilies worden als prooi genoemd. Burakowski & Ślipiński (1986) noemen de scolytiden *Xyloterus lineatus* (Olivier) en *Xyleborus* spp., de lymexylonide *Hylecoetus dermestoides* (Linnaeus), de eucnemide *Melasis buprestoides* (Linnaeus) en Anobiidae. In Groot-Brittannië werd *C. elongatum* aangetroffen in de gangen van *Scolytus intricatus* (Ratzeburg), *Dryocoetes villosus* (Fabricius), *Platypus cylindrus* (Fabricius) en *M. buprestoides* (Fowler, 1889; Fowler & Donisthorpe, 1913).

Op de vindplaats in Epen werd *C. elongatum* verzameld onder de nog vastzittende schors van een dode zomereik (*Quercus robur* L.). Betreffende boom stond aan de rand van een kapvlakte en was vermoedelijk ongeveer twee jaar dood. Van dezelfde boom werden nog een honderdtal kevers, behorend tot 25 soorten, verzameld. Als mogelijke prooisorten werden *Anobium denticolle* (Creutzer) en de bovengenoemde *S. intricatus* aangetroffen.

Het verspreidingsgebied van *C. elongatum* beslaat Zuid- en Midden-Europa en de aangrenzende delen van Noord-Europa. Hoewel bekend uit alle ons omringende landen, is zij in het noord-westen van haar areaal zeer zeldzaam. Uit België is één vondst bekend uit de vorige eeuw (Horion, 1961). Ook uit Denemarken zijn er, zover mij bekend, alleen vondsten die dateren van de vorige eeuw (Hansen, 1951). Uit Noord-Europa is de soort voorts bekend van Zweden en Noorwegen (Silfverberg, 1979). In Groot-Brittannië, waar *C. elongatum* zeer zeldzaam voor komt in het zuiden van Engeland, wordt zij de laatste jaren iets frequenter waargenomen. Sinds 1970 werd zij uit zes Zuid-Engelse graafschappen gemeld; daarvoor uit drie. Mogelijk duidt dit op een recente areaaluitbreiding (Hyman & Parsons, 1992). De dichtsbijzijnde recente vindplaatsen op het continent zijn gelegen in de omgeving van Frankfurt en Parijs.

Waarschijnlijk is de recente waarneming van *C. elongatum* in Epen het gevolg van een nieuwe vestiging. De kans dat deze opvallende soort in Zuid-Limburg, een van de entomologisch best onderzochte regio's van ons land, tot nog toe over het hoofd gezien is lijkt klein. Dat zij, hoewel bekend van alle ons omringende landen, hier tot nu toe ontbrak, is mogelijk aan de relatieve bosarmoede van ons land te wijten. Het is te hopen dat deze fraaie soort zich weet te handhaven en mogelijk zelfs uit te breiden. *Colydium elongatum* zal hierbij ongetwijfeld profiteren van de toenemende hoeveelheid dood hout in de Nederlandse bossen, nu het belang hiervan begint door te dringen tot de beheerders van onze bossen.

Literatuur

- BRAKMAN, P. J., 1966. Lijst van Coleoptera uit Nederland en het omliggend gebied. – *Monogr. ned. ent. Ver.* 2: i-x, 1-219.
- BURAKOWSKI, B. & S. A. ŚLIPIŃSKI, 1986. Colydiidae, Bothrideridae, Cerylidae, Anommatidae. – *Klucze Oznac. Owad. Pol.* 59: 1-86.
- ERICHSON, W. F., 1848. *Naturgeschichte der Insecten Deutschlands*, Erste Abtheilung Coleoptera, Dritter Band: i-vii, 1-968. Verlag der Nicolaischen Buchhandlung, Berlin.
- FOWLER, W. W., 1889. *The Coleoptera of the British*

Figuur 1. Habitus van *Colydium elongatum*; naar het exemplaar verzameld te Epen.

- Islands*, Vol. III Clavicornia: 1-399. Lovell Reeve and Co., London.
- FOWLER, W. W. & H. ST. J. DONISTHORPE, 1913. *The Coleoptera of the British Islands*, Vol. VI (Supplement): i-xiii, 1-351. Lovell Reeve and Co., London.
- HANSEN, V., 1951. Biller XIV. Clavicornia 2. del og Bostrychoidea. – *Danm. Fauna* 56: 1-253.
- HORION, A., 1961. *Faunistik der mitteleuropäischen Käfer*, Band VIII Clavicornia 2. Teil., Terebrantia, Coccinellidae: i-xvi, 1-375. Überlingen.

- HUIJBREGTS, J. & J. KRIKKEN, 1985. Overzicht van wijzigingen in de lijst van Nederlandse kevers (1966-1984). – *Nieuwsbr. eur. invert. Surv. Ned.* 16: 23-30.
- HUIJBREGTS, J. & J. KRIKKEN, 1988. Aanvullingen op de lijst van Nederlandse kevers (1985-1986). – *Nieuwsbr. eur. invert. Surv. Ned.* 18: 7-8.
- HYMAN, P. S. & M. S. PARSONS, 1992. *A review of the scarce and threatened Coleoptera of Great Britain*, Part 1: i-ii, 1-484. J.N.C.C., Peterborough.
- KOCH, K., 1989. *Die Käfer Mitteleuropas, Ökologie* 2: 1-382. Goecke & Evers, Krefeld.
- REITTER, E., 1922. *Bestimmungs-Tabellen der europaischen Coleopteren* VI. Heft Colydiidae, Rhysodidae, Ostomidae: 1-73. E. Reitter, Troppau.
- SILFVERBERG, H., 1979. *Enumeratio coleopterorum fennoscandiae et daniae*: i-vi, 1-79. Helsingin Hyönteisvaihtoyhdistys, Helsinki.
- VOGT, H., 1967. Familie Colydiidae. In: *Die Käfer Mitteleuropas* (H. Freude, K. W. Harde & G. A. Lohse eds) 7: 197-216. Goecke & Evers, Krefeld.

Geaccepteerd 11.x.1993.